

การพัฒนาตัวชี้วัดสมรรถนะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในการจัดการ
เรียนรู้ของผู้เรียน ในศตวรรษที่ สังกัดกรุงเทพมหานคร 21

Development Competency Indicators of Academic Leadership of School
Administrators on the 21st Century Student Learning Management
in Schools under the Bangkok Metropolitan

อัจฉรา นียมมาภา*

Achara Niyamabha

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. พัฒนาตัวชี้วัดสมรรถนะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 สังกัดกรุงเทพมหานคร 2. ตรวจสอบความสอดคล้องตัวชี้วัดสมรรถนะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับข้อมูลเชิงประจักษ์ 3. นำเสนอแนวทางการประเมินสมรรถนะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 280 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามและแบบประเมินความเหมาะสมวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ตัวชี้วัดสมรรถนะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบด้วย 3 สมรรถนะ 14 ตัวชี้วัด 2) การตรวจสอบความตรงโครงสร้างเชิงเส้นของโมเดลตัวชี้วัดสมรรถนะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 3) แนวทางการประเมินสมรรถนะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การพัฒนาตัวชี้วัด / สมรรถนะภาวะผู้นำทางวิชาการ / ผู้บริหารสถานศึกษา /
การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ABSTRACT

The objectives of this research were to: 1. develop competency indicators of academic leadership of school administrators on the 21st century student learning management in schools under the Bangkok Metropolitan; 2. verify those competency indicators with empirical data; and 3. propose academic leadership competency evaluation guidelines of school administrators on the learning management. A sample of 280 was randomly selected from administrators of those schools. An interview form, a questionnaire and an evaluation form were used for data collection. The data was analyzed in terms of percentage, mean, standard deviation, and confirmatory factors analyses. The findings revealed as follows. 1) There were three competency aspects and 14 indicators of school administrator academic leadership for the mentioned learning management. 2) Testing of linear structural relationship showed the model was valid and consistent with the empirical data. 3) As for the guidelines, based on the competency indicators, the developed indicators for evaluation of academic leadership competency of school administrators on the learning management were considered to be suitable at the high level.

Keywords : Indicators Development / Academic Leadership / School Administrators / the 21st Century Learning Management

ความเปนมาและความสำคัญองปัญหา

การจัการศีกษาเพื่อส่งเสริมการเรยนรู้และทักษะองผู้เรยน และเพื่อการพัฒนาโรงเรียนให้มีความก้าวหน้าตามเป้าหมาย จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยทั้งหมดในโรงเรียนผนึกกำลังเป็นหนึ่งเดียว ประสานสัมพันธ์ให้มพลัง ผลักดันให้เกิดการปฏิรูปทั้งโรงเรียน บุคคลที่มีความสำคัญอย่างยึ่งที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวคือผู้บริหารสถานศีกษา เพราะต้องเป็นผู้นำและผู้ประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ให้ร่วมกันจัการศีกษตามเจตนารมณ์องพระราชบัญญัติการศีกษาแห่งชาติ ให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพในการจัการศีกษาระดับการศีกษาชั้นพื้นฐานที่สำคัญพบปัญหาหลายประการ คือ (The Secretariat of the Council of Education, 2013) ปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการศีกษาโดยรวมแล้วคะแนนต่ำกว่าประเทศอื่นๆ ซึ่งปัญหามาจากหลายปัจจัยที่สำคัญคือ การขาดแคลนครูทั้งปริมาณและคุณภาพ กระบวนการบริหารทั้งด้านวิชาการ การเรยนการสอนยังเป็นระบบบรรยายให้ท่องจำที่ล้าหลัง การสนับสนุนงบประมาณ และกำลังคนทีเพียงพอในการประเมินสภาวะการณ์และปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศีกษาองสำนักงานเลขาธิการสภาการศีกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศีกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยึ่งในหลายๆ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัการศีกษาไทย เนื่องจากผู้บริหารเป็นตัวจักรสำคัญที่จะสร้างบรรยากาศและสภาพทีเอื้อต่อการพัฒนาการสร้างสรรค์คุณภาพ การเรยนการสอน ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการบริหารงานด้านวิชาการ ทีต้องมีความรู้ความเข้าใจทั้งเรื่องหลักสูตรและการปฏิรูปการศีกษา บทบาทผู้บริหารจึงเป็นบทบาททีละเอียดอ่อน และมีความสำคัญ ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ สามารถกระตุ้นและเสริมสร้างทั้งด้านวิชาการ ด้านขวัญและกำลังใจส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศีกษา มีความกระตือรือร้น ทำงานเพื่อนักเรียนอย่างต่อเนือง

การก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ซึ่งดำเนินมากกว่า 15 ปี มีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตและวิถีการเรียนรู้มาอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาเป็นองค์กรหนึ่งที่ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อตอบสนองความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งยังต้องเตรียมการเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในสังคมของศตวรรษที่ 21 ที่มีการคาดการณ์ถึงความก้าวหน้าของเทคโนโลยี การสื่อสาร ที่มีส่วนสำคัญที่จะทำให้วิถีการดำเนินชีวิตของผู้คนในโลกนี้เปลี่ยนแปลงไป การจัดการเรียนรู้ภายในโรงเรียนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการพัฒนาการเรียนการสอนให้เหมาะสมและพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นเด็กดี เด็กเก่ง เด็กมีความสุข ซึ่งเป็นลักษณะของเด็กไทยที่ชาติต้องการ เมื่อเติบโตเป็นเยาวชนไทย คนไทยก็จะเติบโตด้วยการเป็นคนเก่งคิด เก่งงาน เก่งคน เก่งเรียน อันเป็นกำลังของชาติ (Dejakupt, P. & Yindeesuk, P., 2015) ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการในการนำให้ครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมมือกันสร้างสรรค์แนวทางและการดำเนินการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้บรรลุถึงคุณภาพที่ต้องการได้

ภารกิจที่ผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องนำพาองค์กรก้าวสู่ยุคการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และการพัฒนาการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดทักษะ ดังกล่าวแล้วนั้น ผู้บริหารจึงต้องตระหนักถึงภารกิจด้านการบริหารงานวิชาการเป็นอันดับแรก เนื่องจากงานวิชาการเป็นหัวใจของสถานศึกษา ผู้บริหารทุกคนควรจะรับผิดชอบ เป็นผู้นำของครูในด้านวิชาการเป็นอันดับแรก เพราะหน้าที่ของสถานศึกษาทุกแห่ง คือ การให้ความรู้แก่นักเรียนในด้านวิชาการ โดยการทำงานร่วมกับครู กระตุ้นเตือนครูให้คำแนะนำครูและประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพในการสอน งานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา มาตราฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้จุดมุ่งหมายของสถานศึกษาก็คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งสิ้น งานวิชาการเป็นกิจกรรมการจัดการเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ แบบเรียน งานการเรียนการสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานวางแผนการศึกษา และงานประชุมอบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร มีหน้าที่ในการสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งนอกจากการสนับสนุนให้จัดการศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพ มีผลการประเมินที่สูงขึ้นเมื่อเทียบกับนานาชาติแล้ว ยังต้องสนับสนุนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคมโลกได้อย่างมั่นใจ พร้อมเข้าสู่สังคมอาเซียนได้อย่างภาคภูมิ และสนับสนุนให้ทุกฝ่ายช่วยสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เกิดความหลากหลาย ต่อเนื่อง ร่วมสร้างประสบการณ์ตรง เปิดโอกาสให้เด็กไทยได้เรียนรู้และปฏิบัติจริง (The Bangkok Bureau of Education, 2015) อีกทั้ง กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงของประเทศไทยซึ่งมีความแตกต่างจากเมืองอื่น ที่ควรต้องมีการบริหารจัดการด้านการศึกษาที่มีบริบทเฉพาะ จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาตัวชี้วัดสมรรถนะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีสมรรถนะในการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

ตัวชี้วัดเป็นเครื่องมือในการบริหารงานอย่างหนึ่งไม่ว่าจะเป็นการบริหารโครงการ หรือบริหารองค์การ ในทุกระดับ ทั้งองค์กรภาคเอกชนและภาครัฐ หรือตัวชี้วัด คือ ข้อมูลเชิงประจักษ์หรือค่าทางสถิติที่เปรียบเทียบเป็นเครื่องมือวัด หรือตัวชี้บอก ถึงกระบวนการดำเนินงานและผลการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงไร และการบริหารงานที่ขาดตัวชี้วัดหรือมีตัวชี้วัดที่ไม่เหมาะสมจะทำให้ผู้บริหารไม่ทราบข้อเท็จจริงหรือปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจจะนำไปสู่ความล้มเหลวของการดำเนินงานได้ดังนั้นในการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ภายใต้งานโครงการหรือตามภารกิจของ องค์กรจำเป็นต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดให้

ชัดเจน เพื่อติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ที่เกี่ยวข้อง และผลที่ได้จากการดำเนินงานเป็นระยะๆ ซึ่งจะ
ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาได้ทันต่อเหตุการณ์หรือใช้ผลการประเมินที่ผ่านมาเป็นแนวทางในการวางแผนการ
ปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้นในอนาคตต่อไป

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการทำวิจัย เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดสมรรถนะภาวะผู้นำทาง
วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 สังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้
เพื่อส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้มีแนวทางในการบริหารงานวิชาการที่จะส่งผลให้
การบริหารคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาตัวชี้วัดสมรรถนะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องตัวชี้วัดสมรรถนะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 สังกัดกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการประเมินสมรรถนะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาตัวชี้วัดสมรรถนะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 สังกัดกรุงเทพมหานคร ในส่วนนี้แบ่งเป็น 2 ตอน คือ 1) การศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะ การพัฒนาตัวชี้วัด ภาวะผู้นำทางวิชาการ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดเบื้องต้นในการวิจัย 2) การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับตัวชี้วัดสมรรถนะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 สังกัดกรุงเทพมหานคร ใช้กรอบแนวคิดเบื้องต้นที่ได้จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1) การกำหนดภารกิจของโรงเรียน 2) การจัดการด้านการเรียนการสอน และ 3) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นนักวิชาการที่มีประสบการณ์ทางการสอนและการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการนำผลจากการวิจัยในส่วนที่ 1 กำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์ จัดทำร่างแบบสัมภาษณ์ ตรวจสอบคุณภาพแบบสัมภาษณ์ โดยการตรวจสอบความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีสัมภาษณ์ซ้ำ (Best. 1981, quoted in Kitpreedaborisoot, B., 1999) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องตัวชี้วัดสมรรถนะภาวะผู้นำทางวิชาการในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในขั้นตอนนี้เป็นการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวชี้วัดสมรรถนะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 สังกัดกรุงเทพมหานคร การสอบถามความคิดเห็นใช้กรอบแนวคิดเบื้องต้นที่ได้จากการศึกษาสมรรถนะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ของ

ผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การกำหนดภารกิจของโรงเรียน 2) การจัดการด้านการเรียนการสอน และ 3) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 280 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) ที่ Hair, et al. (2010) เสนอให้ใช้ตัวอย่างอย่างน้อย 10-20 หน่วยต่อ 1 พารามิเตอร์ ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนพารามิเตอร์ที่ต้องการประมาณค่า 14 พารามิเตอร์ ผู้วิจัยใช้ตัวอย่างจำนวน 20 หน่วยต่อ 1 พารามิเตอร์ดังนั้นขนาดของตัวอย่าง จึงมีจำนวน 280 คน หลังจากนั้นดำเนินการสุ่มอย่างง่ายจาก ผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 437 คน เพื่อสอบถามความคิดเห็นตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน ประมาณ ค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตรวจสอบด้านความตรง (validity) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 เครื่องมือมีค่าความเชื่อมั่น 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์และใช้สถิติในการวิเคราะห์วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ค่าสถิติที่บ่งบอกความเหมาะสม ของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์และวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 การนำเสนอแนวทางการประเมินสมรรถนะผู้นำทางวิชาการในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น ในขั้นตอนนี้ดำเนินการ โดยนำข้อมูลจากทั้งสองขั้นตอนมาสังเคราะห์และนำเสนอแนวทางการประเมิน ด้วยการสร้างคู่มือการประเมินที่ระบุแนวทางการประเมินสมรรถนะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ตามตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น และประเมินคู่มือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละ แล้วดำเนินการทดลองประเมินสมรรถนะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 กับผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อศึกษาตัวชี้วัดสมรรถนะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 สังกัดกรุงเทพมหานคร ปรากฏผลดังนี้

ตัวชี้วัดสมรรถนะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 สังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 14 ตัวชี้วัด คือ 1.ด้านการกำหนดภารกิจโรงเรียน ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด คือ 1) การพัฒนาการเรียนรู้ 2) การพัฒนาครู 3) การพัฒนาผู้เรียน 4) การประกันคุณภาพ 2. ด้านการจัดด้านการเรียนการสอน ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด คือ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การบริหารจัดการหลักสูตร 3) การจัดการเรียนการสอน 4) การจัดระบบการประเมินการเรียนรู้ 5) การจัดระบบการนิเทศภายใน 3. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด คือ 1) การเสริมสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 2) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโรงเรียน 3) การพัฒนาวิชาชีพครู 4) การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณของบุคลากร 5) การพัฒนาโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ชุมชน

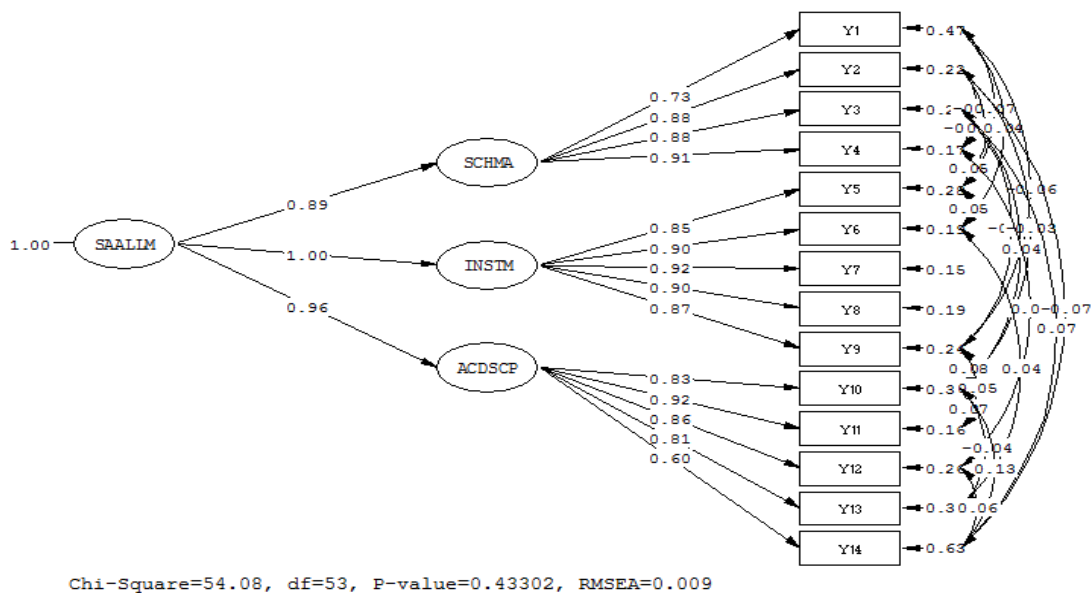
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของตัวชี้วัดสมรรถนะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 สังกัดกรุงเทพมหานครกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ปรากฏผลดังนี้

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่ง แสดงผลการตรวจสอบความตรงโครงสร้างเชิงเส้นของโมเดลสมรรถนะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่

21 สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากเกณฑ์ของค่าสถิติวัดความกลมกลืนของโมเดล ทุกค่าเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยมีค่า Chi-Square เท่ากับ 54.08, df เท่ากับ 53, P-value เท่ากับ 0.43302, RMSEA เท่ากับ 0.009, GFI เท่ากับ 0.97, AGFI เท่ากับ 0.95

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง แสดงผลการตรวจสอบความตรงโครงสร้าง เชิงเส้นของโมเดลตัวชี้วัดสมรรถนะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งพิจารณาจากเกณฑ์ของค่าสถิติวัดความกลมกลืนของโมเดล เป็นไปตามเกณฑ์ทุกค่า

ผลการวิเคราะห์ตัวชี้วัดสมรรถนะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 สังกัดกรุงเทพมหานคร ปรากฏผลดังนี้ ในภาพรวม พบว่า ตัวชี้วัดสมรรถนะการจัดการด้านการเรียนการสอน (INSTM) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด รองลงมา คือ สมรรถนะด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน (SCHMA) และสมรรถนะด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน (ACDSCP) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาตัวชี้วัดแต่ละสมรรถนะ พบว่า ตัวชี้วัดสมรรถนะการจัดการด้านการเรียนการสอน (INSTM) ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด โดยที่ตัวชี้วัดด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ 0.92 รองลงมา คือ ตัวชี้วัดด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และตัวชี้วัดด้านการจัดระบบการประเมินการเรียนรู้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.90 เท่ากัน ตัวชี้วัดด้านการจัดระบบนิเทศภายใน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.87 ส่วนตัวชี้วัดด้านการพัฒนาหลักสูตร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด คือ 0.85 ตัวชี้วัดสมรรถนะด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน (SCHMA) ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด พบว่า ตัวชี้วัดด้านการประกันคุณภาพ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ 0.91 รองลงมา คือ ตัวชี้วัดด้านการพัฒนาครู และตัวชี้วัดด้านการพัฒนาผู้เรียน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.88 เท่ากัน และตัวชี้วัดด้านการพัฒนาการเรียนรู้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด คือ 0.73 และ ตัวชี้วัดสมรรถนะด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน (ACDSCP) ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด พบว่า ตัวชี้วัดด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโรงเรียน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ 0.92 รองลงมา คือ ตัวชี้วัดด้านการพัฒนาวิชาชีพครู มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.86 ตัวชี้วัดด้านการเสริมสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.83 ตัวชี้วัดด้านการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณของบุคลากร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.81 ตามลำดับ และตัวชี้วัดด้านการพัฒนาโรงเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ชุมชน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด คือ 0.60

ภาพที่ 1 โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตัวชี้วัดสมรรถนะภาวะผู้นำ
ทางวิชาการของผู้บริหารในจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

ตอนที่ 3 การนำเสนอแนวทางการประเมิน ตามตัวชี้วัดสมรรถนะภาวะผู้นำทางวิชาการในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยนำเสนอแนวทางการประเมินด้วยการสร้างคู่มือการประเมินสมรรถนะภาวะผู้นำทางวิชาการในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยคู่มือประกอบด้วยแนวทางการประเมิน ดังนี้ 1) วัตถุประสงค์การประเมิน 2) หลักการประเมิน 3) สมรรถนะและตัวชี้วัด 4) แนวทางการประเมิน ซึ่งประกอบด้วย เครื่องมือการประเมิน วิธีการประเมิน เกณฑ์การประเมิน และการแสดงผลการประเมิน และ 5) บทบาทของผู้ประเมินและผู้รับการประเมิน สำหรับผลการประเมินสมรรถนะภาวะผู้นำทางวิชาการในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลตัวชี้วัดสมรรถนะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร นำเสนอข้อวิจารณ์ตามองค์ประกอบของสมรรถนะและตัวชี้วัดในแต่ละสมรรถนะ ดังนี้

สมรรถนะด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน จากการวิจัย พบว่า ตัวชี้วัดที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุด คือ ตัวชี้วัดการประกันคุณภาพ ซึ่งเป็นการดำเนินงานของผู้บริหารในการกำหนดแนวทาง การปฏิบัติภารกิจหลักอย่างเป็นระบบตามแบบแผนที่กำหนดไว้ โดยมีการควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ จนทำให้เกิดความมั่นใจในคุณภาพ และมาตรฐานของดัชนีชี้วัดระบบและกระบวนการผลิต ผลผลิตและผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา โดยที่ผู้บริหารได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสูงสุด ทั้งนี้เนื่องจากดำเนินการตรวจสอบคุณภาพ

ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนด เป็นการประเมินเพื่อให้ได้ข้อสรุปในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามมาตรฐานและตัวชี้วัดที่สถานศึกษากำหนดไว้ และนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนา ปรับปรุงต่อไป ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวเป็นการดำเนินการที่เป็นระบบที่จะทำให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพได้สอดคล้องกับแนวคิดของ (Harrington & Mathers, 1991, quoted in Khiewstri, P., 2017) ที่กล่าวถึงการประกันคุณภาพไว้ว่า เป็นกิจกรรมต่างๆ ซึ่งได้รับการวางแผนและจัดระบบแล้วในกระบวนการบริหารคุณภาพที่ช่วยสร้างความมั่นใจว่าจะได้คุณภาพตามที่กำหนดไว้ และ Khiewstri, P. (2017) ที่กล่าวว่าคุณภาพเป็นการดำเนินการตามมาตรการ หรือระบบที่สร้างความมั่นใจ ฟังพอใจ ประทับใจต่อสังคมว่าสถานศึกษาที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน สามารถจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ผู้จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ Sinthurawech, S. (1997) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา ทำให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์ ดังนี้ 1) ผู้เรียนจะมีความรู้ ความสามารถ และมีคุณลักษณะต่างๆ ครบตามความคาดหวังของหลักสูตร 2) ประชาชน จะเกิดความมั่นใจในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาต่างๆ ว่าแต่ละแห่งมีคุณภาพ การศึกษาในมาตรฐานกลางเดียวกัน 3) หน่วยงานต่างๆ สามารถผู้สำเร็จการศึกษาเข้าทำงานด้วยความมั่นใจ 4) สังคม มั่นใจในการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษา และ 5) สถานศึกษา มีทิศทางในการจัดการศึกษาที่ชัดเจนตามมาตรฐานกลางที่กำหนด มีระบบบริหารคุณภาพ ระบบควบคุมคุณภาพ มีการทำงานที่เป็นมาตรฐานทำงานเป็นทีม และมีการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Srithong, C. (2008) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานจริงและบทบาทที่คาดหวังในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน ตามการรับรู้ของบุคลากรของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาญจนบุรีพบว่า ด้านที่อยู่ในระดับมาก คือ การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา

สมรรถนะด้านการจัดการด้านการเรียนการสอน จากการวิจัย พบว่า ตัวชี้วัดที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ ตัวชี้วัดการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งเป็นการดำเนินงานของผู้บริหารในการร่วมมือกันในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและความเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับแนวคิดของ Taba (1962) กล่าวว่า หลักสูตรเป็นเอกสารที่เขียนขึ้น โดยประกอบด้วยเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กิจกรรมหรือประสบการณ์การเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้ และการพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการวินิจฉัย (diagnosis) และตัดสินใจ (decision) เกี่ยวกับองค์ประกอบเหล่านั้น การพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของ Taba ดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนรวมทั้งสิ้น 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การวินิจฉัยความต้องการ (diagnosis of needs) การศึกษาความต้องการเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก ผู้พัฒนาหลักสูตร (ครู) จะต้องวินิจฉัยประสบการณ์ ความต้องการและความสนใจของผู้เรียนเพื่อกำหนดเนื้อหาของหลักสูตร 2) การกำหนดวัตถุประสงค์ (formulation of objectives) เมื่อทราบความต้องการของผู้เรียนหรือของสังคมแล้ว ผู้พัฒนาหลักสูตรจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งจะใช้กำหนดเนื้อหาว่าจะมีความเฉพาะเจาะจงเพียงใดและวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 3) การเลือกเนื้อหา (selection of content) ผู้พัฒนาหลักสูตรเลือกเนื้อหาสาระที่จะนำมาให้ผู้เรียนศึกษาโดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์ เนื้อหาที่เลือกมานั้นจะต้องมีความตรง (validity) ตามวัตถุประสงค์และมีนัยสำคัญ (significance) ต่อผู้เรียน 4) การจัดองค์ประกอบของเนื้อหา (organization of content) เนื้อหาที่คัดเลือกมาได้นั้น ผู้พัฒนาหลักสูตรจะต้องนำมาจัดเรียงลำดับ (sequence) โดยใช้เกณฑ์หรือระบบบางอย่าง ทั้งยังต้องคำนึงถึงความเชื่อมโยงและการเน้น (focus) ให้เหมาะกับวัตถุประสงค์ที่จะสอนและระดับของผู้เรียน 5) การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ (selection of learning experiences) ผู้พัฒนาหลักสูตรจะต้องพิจารณาเรื่องของการจัดเรียงลำดับประสบการณ์ และต้องเลือกวิธีการจัดการเรียนการสอนที่จะสร้างประสบการณ์เกี่ยวกับเนื้อหาตาม

วัตถุประสงค์ 6) การจัดองค์ประกอบของประสบการณ์การเรียนรู้ (organization of learning experiences) การจัดองค์ประกอบของประสบการณ์การเรียนรู้ ผู้พัฒนาหลักสูตรจะต้องคำนึงถึงยุทธศาสตร์การสอนที่สำคัญคือการพัฒนากระบวนการสร้างมโนทัศน์ (strategic of concept attainment) และคำนึงถึงคำถามสำคัญ ได้แก่ จะทำอย่างไรให้เนื้อหาสาระสอดคล้องกับประสบการณ์และความสนใจของผู้เรียน และจะทำอย่างไรให้การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้สอดคล้องและตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล และ 7) การวินิจฉัยว่าสิ่งที่ประเมิน คืออะไรและจะใช้วิธีการและเครื่องมือใดในการประเมิน (determination of what to evaluate and of the ways and means of doing it) นักหลักสูตรจะต้องประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โดยจะต้องตอบคำถามว่า จะประเมินคุณภาพของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นได้อย่างไรและจะใช้เครื่องมือและวิธีการใดในการประเมิน ทั้งนี้ (NCREL, 2003, quoted in Pitipontapin, S. 2015) ได้กล่าวถึงการ จัดหลักสูตรที่เน้นทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ว่าเกิดขึ้นไม่ได้หากขาดความร่วมมือจากบุคลากรทางการศึกษาทุกๆ ฝ่ายในสถาบันการศึกษา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรเข้าใจหลักสำคัญของทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ตลอดจนสร้างจุดเน้นของทักษะที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายในการเรียนรู้ และวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา นอกจากนี้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องยังจำเป็นต้องพิจารณาผลการวิจัยและข้อมูลย้อนกลับ เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะเหล่านั้นอย่างเต็มศักยภาพ อย่างไรก็ตาม ผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาด้วยการสร้างหลักสูตรจะสำเร็จได้ จำเป็นต้องมีการกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสามารถทำได้หลายช่องทาง เช่น การวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงการประสบความสำเร็จในทางปฏิบัติ การกำหนดนโยบายและการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ การสร้างแหล่งเรียนรู้ การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ผู้บริหารยังให้ความสำคัญกับกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ซึ่งครูเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน และผู้บริหารส่งเสริมให้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสูงสุดเท่ากัน ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้เป็นกระบวนการสำคัญในการทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชา มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการประยุกต์ใช้เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือเพื่อประกอบอาชีพ ครูซึ่งเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ตามหลักสูตร จึงเป็นบุคคลที่ผู้บริหารให้ความสำคัญโดยมีการดำเนินนำหลักสูตรไปใช้อย่างเป็นกระบวนการ ซึ่ง Beauchamp (1975) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ไว้ว่า สิ่งแรกที่ควรทำ คือ การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ครูผู้นำหลักสูตรไปใช้มีหน้าที่แปลงหลักสูตรไปสู่การสอน โดยใช้หลักสูตรเป็นหลักในการพัฒนาวิธีการสอน สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการนำหลักสูตรไปใช้ให้ได้ผลตามเป้าหมาย คือ ครูผู้สอนควรมีส่วนร่วมในการร่างหลักสูตร และผู้บริหารต้องเห็นความสำคัญและสนับสนุนการดำเนินการให้เกิดผลสำเร็จได้

ส่วนการที่ผู้บริหารส่งเสริมให้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนนั้น อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และส่งเสริมให้มีความสามารถในการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ดังที่ Thirapo, P. (2000) ที่กล่าวถึงกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ว่า เป็นกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น โดยความสมัครใจของนักเรียนทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน เพื่อมุ่งส่งเสริมทั้งด้านวิชาการ ความสามารถพิเศษ ตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน ตลอดจนความบันเทิงหรือนันทนาการ เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาการทุกด้าน ทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย โดยมุ่งเน้นและสนับสนุนให้นักเรียนได้ประกอบกิจกรรมด้วยตนเอง เพื่อเสริมประสบการณ์ชีวิตทำงานร่วมกัน ปรับตัวเข้ากับสังคมได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับ Akaraborworn, T. (2002) ที่กล่าวว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นการกระทำเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนที่จัดขึ้นนอกเวลาเรียนตามปกติของชั้นเรียน โดยผู้เรียนเป็น

ผู้ดำเนินการด้วยตนเองและมีครูเป็นผู้ดูแลให้คำแนะนำปรึกษาเป็นไปเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ในการเรียนตามหลักสูตรให้กว้างขวางยิ่งขึ้น สนองความสนใจและความถนัด พัฒนาความสามารถพิเศษ ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพ ช่วยฝึกอุปนิสัยของผู้เรียนให้เหมาะสมกับอุดมการณ์ประชาธิปไตยและให้ประสบการณ์อันจะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันจริง นอกจากนี้ กิจกรรมเสริมหลักสูตรยังมีความสำคัญ ดังนี้ (Kongtiang, S., 1997) 1) ช่วยส่งเสริมนักเรียนได้ทำงานร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย การทำงานร่วมกัน และการให้ความร่วมมือเป็นกำลังสำคัญ 2) ช่วยส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในการทำงานร่วมกัน ช่วยฝึกนิสัยที่ดีให้แก่ นักเรียน 3) ส่งเสริมลักษณะผู้นำ การที่นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ต้องแสดงความสามารถของตนเองออกมา ใครเก่งก็ได้รับการยกย่องให้เป็นหัวหน้า 4) ช่วยให้นักเรียนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ 5) กิจกรรมนักเรียนช่วยชี้ให้เห็นว่านักเรียนมีความถนัดและความสามารถในอาชีพด้านไหน และ 6) ช่วยสร้างลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่ นักเรียน โดยการที่นักเรียนได้ทำงานร่วมกัน รู้จักแบ่งงานกันทำ รู้จักประสานงานกัน

สมรรถนะด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน จากการวิจัย พบว่า ตัวชี้วัดที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ ตัวชี้วัดการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณของบุคลากร เป็นการดำเนินงานของผู้บริหารที่ส่งเสริมให้ทุกคนมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ซึ่งคุณธรรมจริยธรรมเกิดขึ้นมาพร้อมๆ กับการพัฒนาการด้านสติปัญญาและการอบรม กล่อมเกล่าให้รู้จักผิดชอบชั่วดีของสังคม คุณธรรมจริยธรรมจึงเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ ทั้งในระบบนอกโรงเรียนและในโรงเรียน การศึกษา คือการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้ชีวิตมีคุณค่าและกำกับให้ตนเองเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมอันพึงประสงค์ด้วยการปลูกฝังพื้นฐานด้านจริยธรรมในด้านต่างๆ กระบวนการปลูกฝัง ดังที่ Sriha-amphai, P. (2000) กล่าวถึงการศึกษาเพื่อการปลูกฝังจริยธรรมไว้ว่า การศึกษาเป็นการให้ความรู้ในเรื่องจริยธรรม การให้การศึกษา รวมถึงการอบรมบ่มนิสัย ให้เรียนรู้สิ่งที่ถูกผิด และการตกเตือนให้เกิดความสำนึกในความถูกต้องและความผิด ดังนี้ 1) การปลูกฝังพื้นฐานด้านวิชาการ การเรียนการสอน การศึกษาของไทยมีความเกี่ยวข้องกับศาสนาอย่างแนบแน่นติดกัน ดังนั้นจะเห็นได้ว่า หลักสูตรต่างๆ ที่นำมาใช้จะมีลักษณะแนวทางที่เป็นไปในทางเดียวกันกับพุทธปรัชญา 2) การปลูกฝังพื้นฐานด้านชีวิตและสังคม การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในการดำรงชีวิตทางด้านสังคมก็จะนำพระธรรมที่เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้ามาเป็นหลักในการคิดและการแก้ปัญหาในเชิงคุณธรรมจริยธรรม การอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขภายใต้กฎเกณฑ์ของสังคมและจิตสำนึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น และ 3) การปลูกฝังพื้นฐานด้านจิตวิทยา เป็นพื้นฐานที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ด้วยการคิดการหยั่งเห็น การคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีการไตร่ตรองจนเกิดความเข้าใจ จนเกิดเป็นจิตสำนึก การศึกษาจึงต้องมุ่งอบรมให้บุคคลคิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น ซึ่งมีความมุ่งหมายปลายทาง คือให้คิดดี ทำดีและแก้ปัญหาได้ดี การศึกษาจิตวิทยาทำให้เข้าใจธรรมชาติความต้องการของมนุษย์เพื่อให้เข้าใจตนเองและผู้อื่นด้วย การสร้างแรงจูงใจตนเองเพื่อให้สามารถพัฒนาไปสู่ความดีงามได้

ทั้งนี้ตัวชี้วัดการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณของบุคลากร พบว่า ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิตให้กับนักเรียน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสูงสุด ทั้งนี้ อาจเนื่องจากการที่นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิตจะทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้ด้วย ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ดี เนื่องจากจริยธรรมคุณธรรมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการได้รับประสบการณ์และจากการอบรมสั่งสอน ชี้แนะให้มองเห็นความผิด ชอบ ชั่ว ดี บุคคลมักจะได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากกลุ่มที่เป็นตัวแทนทางสังคมที่ทำหน้าที่ รับผิดชอบในการอบรมเลี้ยงดูให้บุคคลในสังคมเป็นผู้ที่ตระหนักรู้และมีพฤติกรรมที่กล่าวได้ว่า เป็นผู้มีจริยธรรมคุณธรรม คือ ครอบครัวยุติธรรม โรงเรียน เพื่อน สื่อสารมวลชนและศาสนา บุคคลในกลุ่มสังคมเหล่านี้ต้องพยายามค้นหาวิธีการเพื่อพัฒนาและปลูกฝังจริยธรรมคุณธรรม ทั้งนี้

Chueachan, C. (2005) กล่าวถึงคุณธรรมและจริยธรรมไว้ว่า มีความสำคัญอยู่ที่การให้คุณค่าของบุคคลจนเกิดเป็นความประทับใจอย่างลึกซึ้งซึ่งเรียกว่าเป็นค่านิยมเฉพาะของบุคคลต่อสิ่งนั้นๆ ซึ่ง Suksawat, S. (2009) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนสตรีนันทบุรี ดังนี้ 1) ด้านการกำหนดนโยบายการพัฒนา ควรมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ปรับวิสัยทัศน์ พันธกิจ กำหนดนโยบายการวางแผนการดำเนินงาน รายงานผลต่อผู้บริหารโรงเรียน 2) ด้านการเรียนการสอน การสอนควรสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในทุกรายวิชา มีการวัดผลด้านคุณธรรมจริยธรรมควบคู่กับเนื้อหาสาระการเรียนการสอน ครูเป็นกลไกสำคัญในการขัดเกลานักเรียน 3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน จัดที่ประดิษฐานพลับพลาสัญลักษณ์ของโรงเรียนให้เหมาะสม ปลุกดอกไม้มงคลประจำโรงเรียนและต้นไม้ใหญ่ให้ร่มรื่น จัดภูมิทัศน์ให้เหมาะสมเป็นแหล่งเรียนรู้ พัฒนาสิ่งแวดล้อมให้สะอาด มีระบบสุขาภิบาลที่ดี จากการมีส่วนร่วมของนักเรียน 4) ด้านการปฏิบัติเป็นแบบอย่างของครูและบุคลากรในโรงเรียน ผู้บริหาร ครูและบุคลากร ควรเป็นแบบอย่างของความศรัทธา ความเคารพนับถือ และรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน มีความสุภาพ รู้จักควบคุมอารมณ์ มีความรักและปรารถนาดีต่อศิษย์ 5) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ต้องส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการทำความดีด้วยตนเอง มีกิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจในการทำความดี และส่งเสริมความสามัคคี 6) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ผู้ปกครองต้องเป็นแบบอย่างที่ดี โรงเรียนควรจัดทำคู่มือการอบรมคุณธรรมจริยธรรมมอบให้ผู้ปกครอง จัดสัปดาห์การเยี่ยมบ้านนักเรียน ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน รับทราบพฤติกรรม อบรมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน และ 7) ด้านการประเมินผลเพื่อพัฒนา ควรแต่งตั้งผู้รับผิดชอบโครงการ กำกับติดตามประเมินผลการพัฒนา มีการประกาศเกียรติคุณนักเรียนที่มีคุณงามความดีเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง และวางแผนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สมรรถนะด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน พบว่า ตัวชี้วัดที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาการเรียนรู้ โดยผู้บริหารดำเนินการเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ของนักเรียนต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีการจัดดำเนินการให้มีคณะกรรมการในการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ของผู้เรียนในโรงเรียนให้ชัดเจนทั้งนี้แต่ละโรงเรียนอาจ กำหนดมาตรฐานไว้ต่างกันเพราะมีบริบทที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ควรมีการกำหนดตัวชี้วัดตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ เพื่อให้มีแนวทางในการพัฒนาที่ชัดเจน รวมถึงกำหนดแนวทางการประเมินผลการดำเนินการตามมาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อนำผลการประเมินไปพัฒนาการเรียนรู้ ทั้งนี้การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ควรมีการกำหนดให้ครอบคลุมการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาพึงตระหนักเป็นอย่างยิ่งว่าศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่มีการเติบโตอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสาร นักเรียนจึงจำเป็นต้องมีทักษะสำคัญ 4 ประการ ที่ช่วยเสริมสร้างให้เป็นพลเมืองของประเทศที่มีสมรรถภาพสูงในการทำงาน ได้แก่ 1. การรู้พื้นฐานในยุคดิจิทัล 2. การคิดเชิงประดิษฐ์สร้างสรรค์ 3. การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และ 4. ประสิทธิภาพการผลิตในระดับสูง ซึ่งทักษะดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำรงชีวิตของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรส่งเสริมให้มีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. สมรรถนะด้านการจัดการด้านการเรียนการสอน ตัวชี้วัดที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร โดยที่ผู้บริหารมีความรอบรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร เป็นอันดับต่ำสุด ซึ่งในการจัดการศึกษาทุกระดับจำเป็นต้องมีหลักสูตรเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากหลักสูตรเป็นเครื่องมือที่ถ่ายทอดเจตนารมณ์หรือเป้าประสงค์ของการศึกษาของชาติ ที่ต้องแปลงเป็นการกระทำ

ในสถานศึกษา หลักสูตรคือหัวใจทางการศึกษา ถ้าปราศจากหลักสูตร ย่อมดำเนินไปไม่ได้ นอกจากนี้หลักสูตรยังสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากผู้สอนสามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนไปตามลำดับที่จัดไว้ในหลักสูตรในแต่ละระดับไว้อย่างชัดเจน ดังนั้นนอกจากผู้บริหารควรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตรแล้ว ควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนเกิดความตระหนักในเรื่องดังกล่าวด้วย เนื่องจากหลักสูตรเมื่อใช้ไปในระยะหนึ่ง จะต้องมีการประเมินหลักสูตรเพื่อปรับปรุง พัฒนาหลักสูตร ให้เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาหลักสูตรในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งมีความรู้ความสามารถในด้านการพัฒนาหลักสูตร หรือการเชิญวิทยากรมาอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งจำเป็นต้องใช้ความเชี่ยวชาญ เนื่องจากควรมีการดำเนินการตามขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ การศึกษาความต้องการ การกำหนดวัตถุประสงค์ การเลือกเนื้อหา การจัดองค์ประกอบของเนื้อหา การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดองค์ประกอบของประสบการณ์การเรียนรู้ และการกำหนดการวัดประเมินผลการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้บริหารนอกจากจะต้องมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรแล้ว ควรสร้างความตระหนักให้กับครูผู้สอนถึงภาระหน้าที่ในด้านการพัฒนาหลักสูตรที่ต้องคำนึงถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนและทำความเข้าใจกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 โดยผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อครูผู้สอนได้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรเพิ่มเติม หรือพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมสำหรับผู้เรียน เพื่อการพัฒนาผู้เรียนในทักษะที่จำเป็นที่เป็นความมุ่งหมายของสถานศึกษาได้ ทั้งครูผู้สอนยังสามารถพัฒนาหลักสูตรที่ได้จัดทำขึ้นให้เป็นผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนวิทยฐานะได้ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และสถานศึกษาบรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ได้เป็นอย่างดี

3. สมรรถนะด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ตัวชี้วัดที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำสุด คือ การพัฒนาโรงเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ชุมชน โดยมีการดำเนินการด้านผู้บริหารส่งเสริมให้มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนเป็นอันดับต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารควรดำเนินการในการส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชน โดยการดำเนินการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนให้มากขึ้น โดยคำนึงถึงปัจจัยสำคัญของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ คือ การกำหนดเป้าหมายการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ชัดเจนและสัมพันธ์กับเป้าหมายทางธุรกิจ การสร้างผู้นำที่เป็นแบบอย่าง การสร้างเครือข่ายของผู้มีความรู้จาก การปฏิบัติ การกำหนดวิธีการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้เหมาะกับวัฒนธรรมองค์กร การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่นำไปใช้ในงานประจำวันได้ การสร้างแรงจูงใจที่สนับสนุนการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งนี้องค์ประกอบหลักที่สำคัญๆ ของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประกอบด้วย องค์ประกอบแรก คือ คน ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นแหล่งศูนย์รวมของความรู้ที่สมควรนำออกมาแบ่งปันเป็นอย่างยิ่งโดยก็ควรจะเป็นคนที่มีความรู้จากปฏิบัติจริง และอยากจะมาแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้ด้วยความเต็มใจ องค์ประกอบที่สอง คือ สถานที่ และบรรยากาศ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่จะทำให้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้มีชีวิตชีวาและน่าสนใจ เพราะสถานที่และบรรยากาศที่ดี (สบายๆ ผ่อนคลาย) มีความเหมาะสมกับแต่ละกลุ่มคน จะทำให้คนเหล่านั้นมาเจอกันพูดคุย ปรีक्षा วิเคราะห์ปัญหา แบ่งปัน ทั้งนี้ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ในประเด็นที่เป็นการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งส่งผลให้การจัดการเรียนรู้นี้ดังกล่าวมีคุณภาพยิ่งขึ้น เนื่องจากได้ข้อมูล ข้อความรู้ที่หลากหลาย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. สมรรถนะด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน พบว่า ตัวชี้วัดที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาการเรียนรู้ จึงควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนใน ศตวรรษที่ 21 สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. สมรรถนะด้านการจัดการด้านการเรียนการสอน ตัวชี้วัดที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร จึงควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการ เรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดกรุงเทพมหานคร
3. สมรรถนะด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ตัวชี้วัดการพัฒนาโรงเรียนเป็น ศูนย์กลางการเรียนรู้ชุมชน ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำสุด จึงควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาเครือข่ายทาง วิชาการในส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดกรุงเทพมหานคร

Reference

- Akaraborworn, T. (2002). **Thai Teacherness**. Bangkok : K. Polthip 1996.
- Bangkok Bureau of Education, the. (2015) **The 2015 Operational Plan**. [Online]. Available : <https://drive.google.com/file/d/0B-ixCfQFqmACN2lIQ3NaYVZLbWs/view>. [2016, January 31].
- Beauchamp, R.H. (1975). **Education in Japan: A Source Book**. New York : Garland.
- Chueachan, C. (2005). **Ethics : Theory of Ethics for Educational Administrators**. Bangkok : Odeon Store.
- Dejaupt, P & Yindeesuk, P. (2015). **Learning Management in the 21st Century**. (2 nd ed.). Bangkok : Chulalongkorn University Press.
- Hair, J.F., et al. (2010). **Multivariate data analysis : A global perspective**. Upper Saddle River, New Jersey : Pearson.
- Khiewisri, P. (2017). **Quality Assurance**. [Online]. Available : <http://www.seameo.org/vl/articles/assurance.htm>. [2017, May 31].
- Kitpreedaborisoot, B. (1999). **Techniques of Data Research Collection Tools Construction**. (4 th ed.). Bangkok : B&B Publishing.
- Kongtiang, S. (1997). **Principles of Educational Administration**. (2 nd ed.). Bangkok : Ramkhamhaeng University.
- Pitipontapin, S. (2015). **Sciences and Social Learning Management in the 21st Century**. Bangkok : Neva Education.
- Sinthurawech, S. (1997). **Educational Quality Development**. Bangkok : Thai Wattana Panich.
- Sriha-amphai, P. (2000). **Basic Religious and Ethical Education**. Bangkok : Chulalongkorn University Press.

- Srisa-ard, B. (2002). **Basic Research**. (7 th ed.). Bangkok : Suwiriyasarn.
- Srithong, C. (2008). **Existing and Expected Roles of school Administrators and on Development of an Internal Assurance System as Perceived by Personnel of the Karnchanaburi Basic Educational Kanchanaburi Educational Service Area Office**. Masters of Education, Educational Administration Kanchanaburi Rajabhat University.
- Suksawat, S. (2009). **Ethics and Moral Development of Students in the Nonthaburi Girl School**. Master of Education Independent Study Silapakorn University.
- Taba. (1962). **Curriculum Development : Theory and Practice**. New York : Harcourt, Brace & World.
- Thirapo, P. (2000). **Curriculum and Management of Secondary Education. Phetchaburi** : Faculty of Education Rajabhat Institute Phetchaburi University.
- Office of Secretary General, The. (2013). **The 2013 Annual Report**. Bangkok : Century Co., Ltd.